

Aan de Rechtbank Nederland
Sector Bestuursrechtspraak
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

Zeist, 01 september 2021

Betreft: Beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar m.b.t. een door de provincie Utrecht verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming t.b.v. bouw woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Geachte president,

Hierbij tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. beroep aan tegen een door de provincie Utrecht op 22 juli 2021 (verzonden 23 juli 2021) genomen besluit op bezwaar m.b.t. een door haar verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming t.b.v. bouw woonwijk Vliegbasis Soesterberg (zie in deze ook bijlage 1: 'Besluit op bezwaar Ontheffing woonwijk Vliegbasis Soesterberg').

Eerst zal kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna een aantal procedurele aspecten aan de orde zal worden gesteld. Vervolgens zal in inhoudelijke zin op de beroepsgronden worden ingegaan. Afgesloten zal worden met een conclusie.

1. Planproces

De ontwikkeling van een nieuwe woonwijk in het zuidelijke gedeelte van de Vliegbasis Soesterberg maakt deel uit van het programma Hart van de Heuvelrug. Daarbij kan dan wel worden aangetekend dat de Vliegbasis pas later aan dat programma is toegevoegd, namelijk nadat bekend werd dat de militaire vliegactiviteiten daar zouden worden beëindigd.

Het proces om op het zuidelijke deel van de Vliegbasis tot de ontwikkeling van een woonwijk te komen, dat ter financiering van de overige ontwikkelingen op de Vliegbasis, kent een relatief lange historie. Zo is eerst voor de Vliegbasis in 2009 een: 'Ruimtelijk Plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' opgesteld, dat mede ook op basis van een participatieproces. Dat 'Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' vormde dan mede de grondslag vormde voor de beide bestemmingsplannen zoals deze later zowel door de gemeente Soest als Zeist voor het gebied van de Vliegbasis Soesterberg zijn vastgesteld. Ook is door de provincie Utrecht reeds in een eerder stadium de rode contour verlegd teneinde in het zuidelijke gedeelte van de Vliegbasis de bouw van een nieuwe woonwijk mogelijk te maken. Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is dan indertijd tegen met name de beide bestemmingsplannen voor de Vliegbasis, dus zowel het deel dat valt binnen het grondgebied van de gemeente Soest als dat van Zeist, beroep bij de Raad van State aangetekend, waarbij beide plannen op één enkel onderdeel na uiteindelijk zijn goedgekeurd.

T.b.v. van de ontwikkeling van de woonwijk zelf hebben inmiddels diverse stedelijke plannen het licht gezien die ook zijn gepresenteerd. Het idee is dan de ontwikkeling van een 'natuurinclusieve woonwijk', dat ook gezien de ecologische kwetsbaarheid van het gebied.

Wel is het dus zo dat inmiddels voor het gebied in de loop van tijd, zoals overigens ook in der verleende Ontheffing aangegeven, reeds diverse Ontheffingen in het kader van de Wet

Natuurbescherming zijn verleend en dan met name voor het wegvangen van grote aantal hazelwormen, dat om actief zogenaamde niet-gesprongen explosieven te kunnen opsporen en onschadelijk te maken.

Dan is tevens vorig jaar bij besluit van 26 maart 2020 een Ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming verleend om bepaalde andere delen van de Vliegbasis geschikt te maken als biotoop voor de veldleeuwerik, dat mede ook gezien bepaalde conclusies uit het zogenaamde SOVON-rapport m.b.t. de effecten van de beoogde nieuwe woonwijk op met name de op de Vliegbasis voorkomende populatie aan veldleeuweriken (zie in deze dus ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)'). Door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is tegen de betreffende Ontheffing ook bezwaar ingediend, aangezien de betreffende activiteiten zoals deze in die zin werden mogelijk gemaakt, zij het dus indirect, toch ook met bepaalde negatieve effecten op de beschermde soorten zoals deze op de Vliegbasis voorkomen gepaard zouden gaan. Daartegen heeft zij evenwel uiteindelijk geen beroep ingesteld.

Dan is dus door de provincie Utrecht bij besluit van 04 maart 2021 door GS een Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming verleend t.b.v. de realisatie van een woonwijk in het zuidelijk gedeelte van de Vliegbasis Soesterberg. De Ontheffing is dan verleend voor de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis, de laatvlieger, de ruige dwergvleermuis, de eekhoorn, de hazelworm en de kommavlinder, evenals is sprake van wat dan als een 'positieve afwijzing' wordt aangeduid m.b.t. de veldleeuwerik. Aan de aanvraag is dan een: 'Activiteitenplan (Arcadis, 2020)' ten grondslag gelegd, dat mede ook op basis van diverse adviezen zoals deze in die zin in de loop van de tijd zijn opgesteld, zoals o.a. door SOVON en ook het Utrechts Landschap. Daarnaast heeft er kennelijk op basis van de vragen die er op basis van de aanvraag bij de afdeling Vergunningverlening leefden nog door de aanvrager een nadere aanvullende reactie plaatsgevonden.

Bij schrijven van 09 april 2021 is door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bezwaar tegen de betreffende Ontheffing ingediend (zie ook Bijlage 2: 'Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake door de provincie Utrecht verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg'). Ook al aangezien niet alle stukken direct beschikbaar waren, evenals kennelijk ook een verkeerde versie van het: 'Activiteitenplan' was toegestuurd, namelijk een eerdere versie, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in de gelegenheid gesteld alsnog een aanvullende reactie op de betreffende stukken te kunnen geven (zie in deze ook Bijlage 3: 'Aanvullende zienswijze Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake door de provincie Utrecht verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg, d.d. 12 mei 2021). Mede n.a.v. de betreffende aanvullende reactie zijn alsnog een relatief groot aantal stukken aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toegestuurd.

De bezwaren van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zijn dan behandeld in een hoorzitting van de zogenaamde Awb Adviescommissie bezwaarschriften van GS en PS, binnen welk kader ook door de provincie Utrecht een verweerschrift is ingebracht. In haar pleitnotitie is door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook – voor zover althans mogelijk – meteen ook rekening gehouden met de gegevens uit de diverse rapporten die alsnog later zijn toegestuurd (zie in deze ook Bijlage 4: 'Pleitnotitie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hoorzitting Awb-Adviescommissie GS & PS'), hetgeen het er evenwel niet eenvoudiger op maakte. Wel is de Stichting door de Awb-commissie in de gelegenheid wederom met een aanvullende reactie

te komen, maar ook gezien hetgeen reeds in haar bezwaarschrift, aanvullende bezwaarschrift en ook pleitnotitie naar voren is gebracht, achtte zij dat op dat moment weinig zinvol.

Mede op basis van het 'Advies' van de zogenaamde Awb Adviescommissie GS en PS heeft de provincie Utrecht uiteindelijk m.b.t. het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ingediende bezwaarschrift op 22 juli 2021 (verzonden 23 juli 2021) een besluit op bezwaar genomen (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 1: 'Besluit op bezwaar provincie Utrecht Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg'). Daarbij zij dan aangetekend dat o.i. in het 'Advies' en daarmee dus ook in het 'Besluit op bezwaar' o.i. toch slechts in beperkte mate wordt ingegaan op hetgeen in die zin door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar bezwaarschrift, etc., naar voren is gebracht.

2. Procedurele aspecten

Mede op basis van hetgeen hiervoor in het hoofdstuk 1: 'Planproces' is aangeven, komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tot een aantal procedurele beroepsgronden.

Beschikbaarheid rapporten i.r.t. zorgvuldige besluitvorming

Zoals uit de later alsnog diverse keren toegestuurde rapporten naar voren komt, ligt kennelijk aan het besluit diverse onderzoeksrapporten en ook adviezen ten grondslag. Zoals ook uit het eerdere: 'Bezwaarschrift' en ook het: 'Aanvullende bezwaarschrift' naar voren komt zou het goed zijn als toch duidelijk is welk rapport/rapporten nu aan bepaalde in het besluit gegeven veronderstellingen ten grondslag ligt/liggen, zodat ook duidelijk is waarop een bepaalde veronderstellingen dan zijn gebaseerd. Dat ook in relatie tot eerdere besluiten, zoals de eerdere Ontheffing van 26 maart 2020, waaraan kennelijk weer een ander rapport ten grondslag lag dan het rapport waar in deze Ontheffing in die zin m.b.t. mitigerende maatregelen veldleeuwerik werd verwezen, namelijk het rapport: 'Maatregelen natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg – Maatregelen gericht op de duurzame instandhouding veldleeuwerik (Utrechts Landschap et al, 2019)' t.o.v. van het rapport: 'Activiteitenplan mitigerende maatregelen gericht op duurzame instandhouding veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (Econgroen, 2020)', etc..

Tijdstip aanvraag en verlening Ontheffing i.r.t. plannen woonwijk

Zoals ook uit de verleende Ontheffing en met name ook het: 'Activiteitenplan (Arcaduis, 2020)' duidelijk wordt is dus reeds een Ontheffing aangevraagd en ook verleend, terwijl er niet alleen nog geen aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen ligt, maar dus met name ook nog geen duidelijk 'Verkavelings-/Inrichtingsplan'.

Wel worden dan in 'Activiteitenplan (Arcadis, 2020)' een aantal mitigerende maatregelen aangegeven, teneinde te waarborgen dat de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' voor bepaalde aanwezige beschermde soorten niet in gevaar komt (zie in deze dus ook het: 'Activiteitenplan (Arcadis, dec. 2020)', Hoofdstuk 5.4: 'Mitigerende maatregelen en zorgplicht'). Deze zijn ook doorvertaald in de voorwaarden zoals deze aan de Ontheffing ten grondslag liggen (zie dus ook de: 'Ontheffing' en dan onder de: 'Voorschriften').

Wat daarbij dan wel opvalt dat bepaalde van de gegeven mitigerende maatregelen o.i. dermate open en/of vaag zijn geformuleerd, dat je daar feitelijk bij de planontwikkeling feitelijk weer alle kanten mee op kan, ook al aangezien nadere uitwerkingen dus ontbreken. Dus dat de betreffende maatregelen o.i. uiteindelijk maar een beperkte zekerheid bieden dat

de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' ook daadwerkelijk wordt ge(waar)borgd.

Aangezien er dan geen duidelijk 'Verkavelings-/Inrichtings' voor de toekomstige woonwijk ligt, is het dus kennelijk ook niet mogelijk een 'Ecologisch werkprotocol (EWP)' op te stellen. De vraag is dan in die zin toch hoe men dan uiteindelijk kan waarborgen dat die 'gunstige staat van instandhouding' dus ook daadwerkelijk wordt gewaarborgd, aangezien in die zin bepaalde effecten o.i. toch in onvoldoende mate kunnen worden ingeschat.

Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is het dan ook in procedurele zin de vraag of de aanvraag tot een Ontheffing wel op dit moment in behandeling had mogen worden genomen, of dat er toch eerst een duidelijk 'Verkavelings-/Inrichtingsplan' had moeten liggen.

Diersoorten waarvoor al dan niet een Ontheffing is verleend

Dan is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus opgevallen dat ook gezien de beschermde soorten die er ter plaatse van de nieuwe woonwijk zijn waargenomen er toch voor deze soorten kennelijk geen Ontheffing is aangevraagd en dus ook verleend. In het bijzonder gaat het dan om de veldleeuwerik, waarvoor dan wel een Ontheffing is aangevraagd, maar waarvoor dan een 'positieve afwijzing' is gegeven, maar ook om diverse soorten vleermuizen, zoals de rosse vleermuis en ook de watervleermuis, maar ook om de buizerd, de ransuil, de das en de zandhagedis. Dat terwijl al deze soorten o.i. dus wel degelijk bepaalde effecten van de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk zullen ondervinden.

Uiteraard is het Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend dat geen Ontheffing behoeft te worden verleend voor die beschermde diersoorten waarvoor geen aanvraag is ingediend. Als het evenwel evident is dat op basis beschikbare inventarisaties bepaalde beschermde diersoorten er voorkomen, althans het gebied van de toekomstige woonwijk deel uitmaakt van het functionele leefgebied van deze soorten, evenals de toekomstige woonwijk daar dan een bepaald negatief effect op heeft, een en ander zoals bepaald in de Wet Natuurbescherming, dan had het toch voor de hand gelegen dat die soorten dan in de aanvraag en dus ook ontheffing waren meegenomen.

Weliswaar wordt dan voor bepaalde beschermde diersoorten in het: 'Activiteitenplan' en/of de verleende: 'Ontheffing' aangegeven waarom de provincie Utrecht van mening is dat daarvoor geen Ontheffing nodig, zoals dus naast de veldleeuwerik, diverse vleermuissoorten, de zandhagedis en ook de das en de buizerd en ook de ransuil, maar het zal op basis van hetgeen hieronder in het hoofdstuk 3. 'Inhoudelijke aspecten' naar voren wordt gebracht, duidelijk worden waarom de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. die mening niet deelt.

3. Inhoudelijke aspecten

Eerst zal nog een algemene reactie worden gegeven, waarna op diverse aspecten zal worden ingegaan die ook gezien het daartoe bepaalde in de Wet Natuurbescherming relevant moet worden geacht.

3.1 Algemeen

Zoals uit diverse inventarisaties naar voren komt, die voor een groot gedeelte ook pas zijn uitgevoerd nadat het: 'Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' reeds was vastgesteld, moet het gedeelte waar de woonwijk is gepland in ecologisch opzicht dus wel degelijk ook voor een relatief groot aantal

beschermden soorten van belang worden geacht (zie in deze dus met name ook de publicaties: 'Waar de leeuwerik zingt... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', '...nog steeds zingen er leeuweriken - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel, 2016)' en ook: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)'). In het bijzonder geldt dat o.i. dan voor de veldleeuwerik, voor diverse er voorkomende vleermuissoorten, dus behalve voor die vleermuissoorten waarvoor dan een Ontheffing is verleend, dus de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis, ook voor de rosse vleermuis en watervleermuis, voor de hazelworm, voor de kommavlinder en ook voor de eekhoorn, maar dus ook voor de buizerd, de das en de zandhagedis, waarbij dan voor de laatste drie soorten, net als dat voor de rosse vleermuis en de watervleermuis het geval is, dus kennelijk geen ontheffing is aangevraagd.

Juist gezien het grote aantal beschermden soorten dat dus ook voorkomt op de Vliegbasis ter hoogte van de locatie van de nieuwe woonwijk, met ook een aantal zogenaamde 'icoonsoorten', zoals dus de veldleeuwerik en ook de kommavlinder (zie in deze dus ook de 'Natuurvisie provincie Utrecht - Een plus op het Natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)', Supplement biodiversiteit'), moet ook dat gebied o.i. dus wel degelijk in ecologisch opzicht bijzonder waardevol worden geacht, dat zeker ook in de relatie tot de biotopen en waarden zoals deze elders op de Vliegbasis voorkomen. Dat dus naast ook een groot aantal soorten die dan wel niet zijn beschermd, maar wel bijzonder moeten worden geacht, zoals diverse soorten paddenstoelen. Niet voor niets is de Vliegbasis dan ook vrijwel in zijn geheel overeenkomstig het provinciale beleid als zogenaamde 'Natuurparel' aangegeven (zie in deze dus ook Bijlage 5: 'Natuurparels provincie Utrecht').

Juist gezien de op de Vliegbasis voorkomende hoge en dus ook bijzondere natuurwaarden, dat zeker op de schaal van de provincie Utrecht (en mogelijk ook op die van Nederland en ook Europa¹) als geheel, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich dan ook vanaf het begin tegen de ontwikkeling van een woonwijk op de Vliegbasis uitgesproken, met dus ook als gevolg de diverse juridische procedures die zij daartoe in de loop van de tijd heeft gevolgd. Ook heeft zij daartoe in de loop van de tijd diverse alternatieve locaties naar voren gebracht, zoals dus (inderdaad) ook het Kamp van Zeist, maar ook daarvoor, ook al komen daar niet tot nauwelijks door de aldaar aanwezige verharding/bebouwing enige natuurwaarden voor, hebben de overheden en ook partijen die dan deel uitmaken (of - maakten) van het programma Hart van de Heuvelrug kennelijk nooit open gestaan.

Wat betreft de ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk voorkomende beschermende soorten is dan door Gedeputeerde Staten nu een reeds lang verwachte Ontheffing verleend. Dat dus mede op basis van de aanvraag en diverse in die zin aangeleverde stukken, zoals dus een: 'Activiteitenplan', een: 'Stedenbouwkundig plan', evenals kennelijk ook diverse adviezen vanuit SOVON. Op basis van die aangeleverde stukken wordt dan op basis van de in die zin gegeven analyse geconcludeerd, dat door het nemen van een aantal mitigerende (en ook compenserende) maatregelen de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de ter plaatse van de beoogde nieuwe

¹ Zo is door de ecooloog die het grootste deel van de ecologische onderzoeken op de Vliegbasis heeft uitgevoerd, wel eens naar voren gebracht dat de Vliegbasis eigenlijk gewoon gezien de er voorkomende soorten en ook soortendiversiteit als Natura 2000-gebied had moeten worden aangewezen.

woonwijk voorkomende beschermde soorten kennelijk niet in gevaar komt. Evenals zouden de voor diverse soorten overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste belangen in voldoende mate zijn aangetoond, evenals ook dat er dus geen andere bevredigende oplossing is.

Laat het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. nog steeds de hoop uitspreekt dat het College en ook de andere bij de ontwikkeling van het programma van Hart van de Heuvelrug betrokken overheden (en vroeger ook partijen) in die zin alsnog tot een herbezinning komen, dus nu het nog steeds kan. Daarvoor is het gebied van de Vliegbasis o.i. in ecologisch, maar uiteindelijk ook in landschappelijk en ook cultuurhistorisch opzicht, te waardevol (zie in deze overigens ook het advies van het: 'Urban Land Institute (ULI)' uit 2007²).

Wat betreft de individuele beschermde soorten is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan dat door de bouw van de woonwijk wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van met name de veldleeuwerik, de er voorkomende diverse vleermuissoorten, de hazelworm, de kommavlieder en ook de das in gevaar komt. Door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen kan dus mogelijk wel de 'gunstige staat van instandhouding' van de eekhoorn worden gewaarborgd, maar dan dienen die mitigerende maatregelen dus wel ook echt hard te zijn, dus ook op een of andere wijze geborgd.

3.2 Specifieke aspecten

Zoals ook uit de verleende Ontheffing naar voren komt moet dan overeenkomstig het bepaalde in de Wet Natuurbescherming een drietal toetsingen relevant worden geacht, namelijk:

- Het waarborgen van de vereiste gunstige staat van instandhouding;
- Het belang dat met een bepaalde ontwikkeling is gediend, dat mede afhankelijk van de bescherming die aan een bepaalde soort overeenkomstig de Wet Natuurbescherming wordt gegeven;
- Of er toch geen andere bevredigende oplossing mogelijk is.

Achtereenvolgens zal bij de gegeven toetsingscriteria worden stilgestaan.

3.2.1 Gunstige staat van instandhouding

Hierbij zal dan bij de diverse beschermde soorten worden stilgestaan en de daarbij door de provincie Utrecht in haar besluit gegeven nadere motivering.

Veldleeuwerik

Zoals ook uit de verleende Ontheffing naar voren komt komen er ter hoogte van de nieuwe woonwijk dus wel degelijk een relatief groot aantal territoria (dus broedplekken) van de veldleeuwerik voor, evenals ook in wat dat de bufferzone en ook het verstoord gebied daaromheen wordt genoemd. In totaal zou het dan in de periode 2014 - 2018 om gemiddeld zo'n 24 (20 – 28) territoria gaan, hetgeen dan zo'n 10 % van de totale aantal op de Vliegbasis voorkomende broedterritoria is.

Wat betreft de verstoring door de woonwijk komt men dan op basis van de daartoe in het 'Activiteitenplan (Arcadis, dec. 2020)' gegeven aanvullende analyse tot een totaal aantal van

² Zie in deze dus het rapport: 'Vliegbasis Soesterberg in Utrecht, Nederland (Urban Land Institute, 2007)'.

27 paar. Daarbij gaat men er dan vanuit dat een territorium een straal heeft van 35 m rondom de vermoedelijke nestlocatie en dat een eventuele verstoring evenredig is met de mate waarin een bepaalde oppervlakte van dat territorium wordt verstoord. Voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. leidt dat evenwel tot een onderschatting van het aantal territoria dat zo wordt verstoord, dat ook al aangezien, zoals ook uit de daartoe door SOVON gegeven analyses naar voren komt, de broedbiotopen op de Vliegbasis al maximaal zijn bezet en dus ook niet zomaar andere biotopen beschikbaar zijn (zie in deze dus met name ook het: 'Advies SOVON Ontheffing Woonwijk, d.d. 28 augustus 2020)'). In die zin komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch uit een groter aantal broedparen dat zal worden verstoord.

Naast verstoring door de woonwijk zelf, zal ook een verstoring plaatsvinden door licht en geluid tijdens de aanleg van de woonwijk. Overeenkomstig het in die zin door LBPLicht uitgevoerde onderzoek wordt dan aangegeven de verstoring door geluid beperkt zal zijn aangezien de bouw nooit tegelijkertijd over het gehele woongebied zal plaatsvinden en dus ook niet de verstoring door geluid (zie in deze dus ook het rapport: 'Woonwijk Vliegasis Soesterberg – Bouwlawaai bij realisatie woonwijk in relatie tot verstoring natuurgebied (LBPSight, 2019)'). In die zin zou dan nooit meer dan 1/3 van het in de Ontheffing op de figuur op pag. 4 als zodanig voor verstoring aangegeven gebied binnen de geluidscontour komen te liggen, althans zo leidt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat uit de in die zin daarbij gegeven toelichting af. Op basis van die veronderstelling zou dan dus ook hooguit binnen één broedseizoen maximaal 1/3 van totale oppervlakte met broedterritoria die onder invloed van geluid zou kunnen staan, dus van 9.950 m², kunnen worden verstoord, dus maximaal 3.320 m², hetgeen dan minder zou dan de oppervlakte van 1 territoria.

Eerlijk gezegd komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de in die zin gegeven analyse zeer onwaarschijnlijk voor, dat ook aangezien toch met name ook m.b.t. de bouw van De Nederlandse Bank zou zijn gebleken dat ook daarvan wel degelijk een bepaalde verstoring van de er voorkomende territoria van veldleeuweriken is uitgegaan. Ook komt SOVON in haar in die zin gegeven advies toch op een hoger aantal uit, namelijk 2-3 paar verstoorde territoria, dan nu in die zin in de Ontheffing wordt aangegeven.

Verder wordt dan het zogenaamde mitigatieplan voor de veldleeuwerik aangehaald, dat dus o.i. eigenlijk eerder als een compensatieplan kan worden gezien. Teneinde het verlies aan broedbiotoop van de veldleeuwerik dat met de ontwikkeling van de beoogde nieuwe woonwijk gepaard gaat te compenseren is daarbij dus voorgesteld op andere plekken op de Vliegbasis aanzienlijke oppervlakte bos te kappen, dat dus aansluitend aan bestaande biotopen. Dat teneinde de betreffende plekken dus geschikt te kunnen maken als broedbiotoop voor de veldleeuwerik. Daarbij gaat het in totaal dan om ongeveer de kap van 7.5 ha aan bos en 6.9 ha aan houtopslag (zie in deze dus ook de door de provincie Utrecht in die zin op 20 maart 2020 verleende Ontheffing in kader Wet Natuurbescherming voor de Vliegbasis en dan met name het daaraan dan weer ten grondslag liggende rapport: 'Activiteitenplan mitigerende maatregelen gericht op duurzame instandhouding veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (Ecogroen, 2020)'). Dat daarvoor dan diverse beschermde soorten dienden te worden weggevangen, waaronder dan de hazelworm, die juist dan eerder vanuit de locatie van de beoogde nieuwe woonwijk in een van de betreffende bospercelen was uitgezet, namelijk het bosgebied ter hoogte van het projectgebied 'Middle East', werd dan kennelijk voor lief genomen.

Zoals ook hiervoor in hoofdstuk 1: 'Planproces' reeds aangegeven heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus tegen de betreffende Ontheffing om de ter plaatse van de betreffende bospercelen voorkomende beschermende soorten te kunnen wegvangen en naar een plek elders op de Vliegbasis te verplaatsen dus eveneens bezwaar aangetekend.

Uiteindelijk heeft de Stichting besloten tegen het besluit van de provincie Utrecht om haar bezwaarschrift ongegrond te verklaren geen beroep aan te tekenen, aangezien het voor haar op dat moment onvoldoende mogelijk was aan te tonen dat daardoor daadwerkelijk de 'gunstige staat van instandhouding' van de betreffende soorten in gevaar zou komen.

Verder wordt dus aangegeven dat men niet wil wachten totdat daadwerkelijk duidelijk is dat de betreffende voor de veldleeuwerik geschikt gemaakte biotopen zijn bezet, maar dat men er gewoon vanuit gaat dat zo in enkele jaren de compensatie van het verlies aan biotoop voor deze soort t.g.v. de bouw van woonwijk zal hebben plaatsgevonden.

Laat het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er op geen enkele wijze zomaar van overtuigd is dat de betreffende biotopen ook daadwerkelijk zullen worden bezet en dat dan met de dichtheden zoals aangenomen. Daarvoor zal men o.i. toch moeten wachten of daarvan daadwerkelijk sprake is, dat mede ook gezien de analyse zoals deze in die zin in het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)' m.b.t. de eerdere maatregelen is gegeven en die kennelijk toch ook niet altijd dat hebben opgeleverd wat daarvan werd verwacht (zie in deze dus ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg – Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)', de daartoe gegeven analyse op pag. 21). Wat betreft die onzekerheid is het dan zo dat deels nieuwe broedbiotopen worden gerealiseerd op plekken die voorheen in ieder geval zich tot bos hadden ontwikkeld, hetzij werden gekenmerkt door houtige opslag. Dat gaat gepaard met een bepaalde bodemontwikkeling en het zal dus nog niet zo eenvoudig zijn dan hier voor de veldleeuwerik geschikte biotopen tot ontwikkeling te brengen, althans zal men o.i. dus eerst af moeten wachten of de betreffende gebieden zich ook daadwerkelijk als zodanig ontwikkelen, dat ook vanuit het vereiste van de Wet Natuurbescherming dat de 'gunstige staat van instandhouding' van betreffende soort niet in gevaar mag komen.

Dan is het dus zo dat zoals ook aangegeven in de verleende Ontheffing dat het gewoon in Nederland en dus ook in de provincie Utrecht gewoon slecht gaat met de veldleeuwerik, zodat deze feitelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert en dat zowel op landelijk, provinciaal als regionaal niveau (Utrechtse Heuvelrug) (zie in deze met name ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg – Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)').

Daarbij komt dat de Vliegbasis een van de weinige plekken is binnen de provincie Utrecht, dat dus naast met name de Leusderheide en kennelijk ook de Eempolders, waar de veldleeuwerik nog voorkomt en dat in zulke relatief grote dichtheden. In die zin vormt de deelpopulatie zoals deze op de Vliegbasis voorkomt dan ook de kern van de regionale populatie op de Heuvelrug (zie in deze wederom de daartoe gegeven analyse in het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)'). Gezien de zeer ongunstige staat van instandhouding moet o.i. dus feitelijk elke verdere afname onaanvaardbaar worden geacht.

In het: 'Advies van de Awb-commissie', waarna dus wat betreft de nadere motivering in het 'Besluit op bezwaar' wordt verwezen, wordt dan verwezen naar wat dan in het voorkomende geval onder 'ecologische relevante populatie' dient te worden volstaan, dat kennelijk mede n.a.v. hetgeen in die zin in het 'Verweerschrift' van de provincie Utrecht naar voren is gebracht, namelijk dat in dit geval de 'ecologisch relevante populatie' niet de landelijk of Europese populatie is, maar de populatie op de voormalige vliegbasis. Duidelijk zal zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening is toegedaan dat de populatie op de Vliegbasis niet los kan worden gezien van landelijke/provinciale/regionale populatie en trends, dat ook

gezien de (zeer) ongunstige staat van instandhouding, dus de betreffende populatie in die zin wel degelijk van wezenlijk belang moet worden geacht, ook op nationaal/provinciaal/regionaal niveau (zie in deze dus met name ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg: Gevolgen voor de staat van instandhouding (SOVON, 2017)').

De provincie Utrecht zou o.i. gezien haar natuurbeleid gewoon trots moeten zijn op de populatie zoals deze thans op de Vliegbasis voorkomt en deze niet alleen actief moeten beschermen, maar er ook alles aan moeten doen juist tot een verhoging van het aantal broedparen te komen, dat uiteraard wel ook rekening houdend met de bijzondere natuurwaarden zoals deze op de Vliegbasis voorkomen als geheel. Want ook daarbij gaat het natuurlijk altijd om het vinden bij de inrichting en ook het beheer van de juiste balans, zeker aangezien er zoveel bijzondere en ook beschermde soorten op de Vliegbasis voorkomen. Dat dan dus mede ook op basis van de gegevens zoals deze uit de monitoring naar voren zijn gekomen en in de toekomst nog zullen komen, evenals dus ook i.r.t. de analyses zoals deze in die zin aan de zogenaamde EHS-Saldobenadering ten grondslag hebben gelegen en die dan weer als basis is gebruikt om bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen op de Vliegbasis, zoals dus de bouw van woonwijk, mogelijk te maken (zie in deze dus ook het rapport: 'Natuurtoets Vliegbasis Soesterberg - Actualisatie Saldotoets EHS (Arcadis, 2011)').

Juist gezien de effecten die van de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk uitgaan op met name ook de er voorkomende populatie aan veldleeuweriken, namelijk op 10 % van de op de Vliegbasis thans voorkomende populatie, evenals in acht nemend de huidige zeer ongunstige staat van instandhouding van deze soort, had dus alleen al op basis van die grond de voorliggende aanvraag moeten worden geweigerd, niet alleen aangezien de effecten van de te nemen of genomen mitigerende en compenserende maatregelen dus nog onzeker zijn, maar er mogelijk dus wel degelijk ook nog sprake is van cumulatieve effecten (zie ook hieronder onder het hoofdje: 'Cumulatieve effecten'). Daarnaast is dus o.i. het belang voor de bouw van de woonwijk in onvoldoende mate is aangetoond, evenals bestaan er dus daarvoor wel degelijk bepaalde alternatieven (zie in deze dus ook hierna onder de hoofdstukken 3.2.2: 'Het belang dat met een bepaalde ontwikkeling is gediend' en ook 3.2.3: 'Geen andere bevredigende oplossing').

Gewone dwergvleermuis

Ter plaatse van de nieuwe woonwijk zijn diverse zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geconstateerd, zowel in de brandweerkazerne als in de verkeerstoren. Wel is het dus zo dat de brandweerkazerne inmiddels is gesloopt, waarvoor dan kennelijk ook door de provincie Utrecht reeds in 2018 een Ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming is verleend met ook een aantal compenserende en mitigerende maatregelen, maar dat verkeerstoren en dus ook de er voorkomende zomerverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis ook voor de toekomst zal worden behouden. Daarnaast wordt in de verleende Ontheffing aangegeven dat dat het gebied van de nieuwe woonwijk door de gewone dwergvleermuis weliswaar veel wordt gebruikt als foerageergebied, maar dat foerageergebied zou dan niet essentieel zijn aangezien er voor deze soort in die zin in de omgeving voldoende alternatieve locaties aanwezig zouden zijn. Als mitigerende maatregel is dan in de Ontheffing opgenomen dat niet alleen alle bestaande verblijfplaatsen van vleermuizen worden afgeschermd met hekken, maar ook dient te worden voorkomen dat de uitvliegopeningen worden aangelicht door bouwverlichting. Verder zou met het ontwerp van de wijk met de betreffende verblijfplaatsen rekening dienen

te worden gehouden, inclusief ook de toe te passen verlichting. Ook wordt de wijk natuurinclusief gebouwd, waarbij gewone woningen een inbouwkast voor een zomerverblijf wordt gerealiseerd en bij grotere woningen een kast voor een kraamkolonie, dus een (grotere) kraamkast³.

Gezien de huidige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, evenals de te nemen compenserende en mitigerende maatregelen zou dan de vereiste lokale 'gunstige staat van instandhouding' zijn gewaarborgd.

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tekent daarbij evenwel aan dat de gewone dwergvleermuis een gebouwbewonende vleermuis is en dus juist gebieden met een afwisselende natuurlijke vegetatie met dus ook opgaande bomen en grasland die direct grenzen aan bestaande woongebieden wel degelijk voor deze soort van groot belang moeten worden geacht (zie in deze dus ook het: 'Kennisdocument gewone dwergvleermuis, 2017'). Meer in het bijzonder geldt dat dus in het voorkomende geval met name ook voor het gebied waar dan nu de nieuwe woonwijk wordt beoogd. Zo komt uit diverse onderzoeksrapporten van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel naar voren en dan in het bijzonder ook het onderzoek zoals dat in de periode 2009 – 2010 is uitgevoerd, dat het gebied van de woonwijk veelvuldig door de gewone dwergvleermuis als met name foerageergebied wordt gebruikt (zie in deze ook onderstaande figuur: 'Verspreidingskaartje gewone dwergvleermuis uit: 'Waar de leeuwerik nog zingt ... (van den Bijtel, 2010)'), waarvoor ook niet zomaar alternatieven aanwezig zijn, dus in die zin wel degelijk essentieel moet worden geacht. Dat dus kennelijk ook gezien de vliegroutes die nu kennelijk juist ook mede naar en van dit gebied lopen.

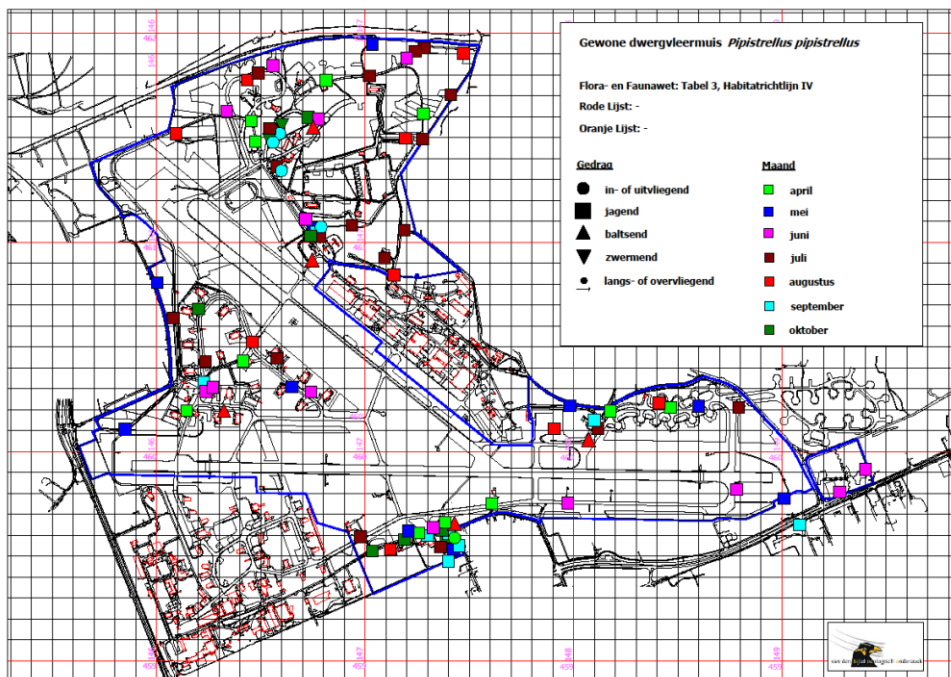

Fig.: 'Verspreiding gewone dwergvleermuis Vliegbasis Soesterberg (uit: 'Waar de leeuwerik nog zingt (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2010)'.)

³ Alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. vanuit het principe van 'natuurinclusief bouwen' dergelijke maatregelen dus van harte ondersteunt is het dus wel zo, dat het inbouwen in woningen van verblijfkasten en ook kraamkasten o.i. niet als een mitigerende of compenserende maatregel kunnen worden aangemerkt, aangezien deze functioneel dienen te zijn voorafgaand aan het moment dat een ingreep plaatsvindt.

In die zin kan dus o.i. van de nieuwe woonwijk wel degelijk, ook al worden dan een aantal mitigerende maatregelen genomen, een bepaalde impact op deze beschermde soort uitgaan met dus als gevolg dat de vereiste lokale 'gunstige staat van instandhouding' wel degelijk in gevaar komt.

Voor zover dan mitigerende maatregelen worden genomen moeten daarbij dan niet alleen de verblijfplaatsen actief worden beschermd, maar dus ook de bijbehorende vliegroutes.

Gewone grootoorvleermuis

Voor deze soort is dus in de groepsschuilplaats zoals deze op de locatie van de beoogde nieuwe woonwijk voorkomt een winterverblijf en ook een paarverblijf aanwezig. Tevens is dan een zomerverblijfplaats vastgesteld in de omgeving van een groepje robinia's, in het struweel bosperceel ten noordwesten van de verkeerstoren. Aangezien zowel de groepsschuilplaats en ook de betreffende bosschage waar de zomerverblijfplaats voorkomt blijft behouden, zouden de betreffende verblijfplaatsen blijven behouden.

Daarnaast zijn dus in het gebied ook diverse foeragerende exemplaren waargenomen, maar daarvoor zouden dan, net als bij de gewone dwergvleermuis, in de omgeving voldoende alternatieven aanwezig.

Net als dat t.a.v. de gewone vleermuis het geval is worden dan vergelijkbare mitigerende en compenserende maatregelen genomen, zodat de ongunstige staat van instandhouding voor de gewone grootoorvleermuis niet in gevaar zou komen.

Waar het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in deze evenwel om gaat is dat de meeste gewone grootoorvleermuizen binnen een straal van 2000 m van een verblijfplaats jagen en dat dan hoofdzakelijk in bosrijke gebieden, dus in bossen, boven bospaden, in lanen en langs bosranden (zie in deze dus o.o. ook het: 'Kennisdokument gewone grootoorvleermuis (Bij12, 2017)'). Dus dat het voor haar toch onduidelijk is, hoe in het voorkomende geval daar dan rekening mee wordt gehouden. In die zin zouden dus o.i. veel meer mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn dan thans in de Ontheffing worden voorgesteld, zoals ook o.a. ook de realisatie van grotere en robuuste groenstructuren (zie in deze dus met name ook Bijlage 6: 'Gewone grootoorvleermuizen in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2012)', Hoofdstuk 5: 'Mogelijke maatregelen').

Laatvlieger

Van deze soort is dan zowel een belangrijk foerageergebied op de locatie van de nieuwe woonwijk aanwezig en wel met name ter hoogte van de graslanden ten noorden verkeerstoren (zie in deze dus o.a. ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan het verspreidingskaartje van de laatvlieger), als ook een essentiële vliegroute die dan door het gebied van Dorrestein in de richting van de Vliegbasis loopt. Bij de ontwikkeling van sortie 16 zou met de gegeven vliegroute nadrukkelijk zijn rekening gehouden.

Weliswaar wordt in die zin in de voorwaarden aangegeven, dat de aanwezige essentiële vliegroute zou moeten worden behouden, maar zolang er geen echt 'Verkavelings-/richtingsplan' is met bijkomende mitigerende maatregelen is daarvoor feitelijk geen enkele zekerheid. Dat geldt ook voor t.a.v. het behoud van het hier voor de betreffende soort

aanwezige o.i. wel degelijk als essentieel aan te merken foerageergebied. In die zin kan door de voorgenomen ontwikkelingen wel degelijk voor deze soort de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' in gevraagd komen.

Ruige dwergvleermuis

Van deze soort zijn dan een 3-tal zwermlocaties waargenomen, evenals ook een winterverblijf in een holte in een van de eikenbomen nabij de voormalige brandweerkazerne. Daarnaast moet de locatie van de beoogde nieuwe woonwijk dus net als dat voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger het geval, dus ook voor deze soort als een belangrijk foerageergebied worden aangemerkt (zie in deze dus het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan het verspreidingskaartje van de ruige dwergvleermuis).

Net als dat voor de eerder reeds aangehaalde vleermuizen het geval is zal ook voor deze soort als mitigerende maatregel de inbouw in woningen en grotere gebouwen van verblijfkasten en kraamkasten plaatsvinden. Verder zal in de te realiseren aarden wal voor deze soort nog een massaverblijfplaats worden ingericht, hetgeen ook geldt voor een voormalige brandstofopslagplaats. Ook is een vleermuistoren voorzien.

Ook hierbij is het dan de vraag voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. of je er daarmee voor deze soort mee bent, aangezien deze soort wat betreft verblijfplaatsen, etc., dus mede ook aan bos/bomen is gebonden, zij het dat de soort dus wel ook in gebouwen voorkomt, evenals zij toch vaak aan met name bosranden en ook open plekken in bos foerageren (zie in deze dus ook het: 'Kennisdokument ruige dwergvleermuis (Bij12, 2017)'), die nu juist door de ontwikkeling van de nieuwe woonwijk zullen verdwijnen.

Rosse vleermuis en watervleermuis

Behalve de hierboven reeds aan de orde gestelde vleermuissoorten blijkt uit de (monitorings)onderzoeken zoals deze door het Ecologische adviesbureau in de loop van de tijd zijn opgesteld dus ook dat het gebied van de beoogde nieuwe woonwijk in ieder geval ook een van de belangrijkste locaties op de Vliegbasis is waar ook de rosse vleermuis en ook watervleermuis in ieder geval foerageren (zie in deze dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan de verspreidingskaartjes van de rosse vleermuis en ook de watervleermuis). Dus dat het in die zin onduidelijk is, waarom voor deze soorten dan geen Ontheffing is verleend.

Hazelworm

Dan de hazelworm. Zoals inmiddels uit diverse inventarisaties duidelijk is geworden komt er met name ter hoogte van de locatie van de beoogde toekomstige woonwijk gezien de er waargenomen zeer grote aantallen hazelwormen, namelijk enige honderden exemplaren, een kernpopulatie voor. Al eerder is door de provincie dus voor met name de betreffende hazelwormen reeds een Ontheffing verleend om deze naar een andere geschikte plek op de Vliegbasis te verplaatsen, dat om ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk een nader onderzoek naar niet-gesprongen explosieven mogelijk te maken. Die Ontheffing is ook al diverse keren verlengd.

Ook hierbij blijft het toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag of een dergelijke ingreep wel gerechtvaardigd is. Allereerst is het dus de vraag als ergens een kernpopulatie

voorkomt of het dan gerechtvaardigd is deze vrijwel geheel ter plaatse te verwijderen, althans weg te vangen. Verder vraagt de Stichting zich af of het telkenmale en dus herhaald verplaatsen van de oorspronkelijk op de locatie van nieuwe woonwijk aangetroffen hazelwormen in ethisch opzicht wel aanvaardbaar moet worden geacht. Daarnaast is zij dus van mening dat door de kap van bepaalde bossen - dat dus i.v.m. met de mitigatie en compensatie van de veldleeuwerik - de (landschaps)ecologische structuur zoals deze met name in het westelijke deel van de Vliegbasis voorkwam zodanig is aangetast dat het in die zin voor de hazelworm in zekere zin onmogelijk is geworden zich nog langs de aldaar geprojecteerde westelijke corridor te verplaatsen, waardoor o.i. uiteindelijk wel degelijk de in die zin voor de betreffende soort overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste gunstige staat van instandhouding in gevaar zal komen.

Eekhoorn

Zoals ook uit het in die zin in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)' m.b.t. de eekhoorn gegeven verspreidingskaartje naar voren komt, komen er in het gebied alwaar de woonwijk is geprojecteerd dus wel degelijk van de eekhoorn een relatief groot aantal nesten en dus ook nestbomen voor en dan met name ook in het meer centrale bosgebied (zie in deze dus ook het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)', Fig. 12: 'Nesten en andere waarnemingen eekhoorn').

Alhoewel wordt aangegeven dat wordt beoogd de meeste nestbomen te willen behouden, is het toch de ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat zelfs als bomen binnen 10 m in de omgeving van een nestboom worden behouden, zoals als mitigerende maatregel voor de wijk Kerckebosch werd aangehouden, dat door de verstoring dan de nesten uiteindelijk toch worden verlaten.

In die zin is het dus wel degelijk de vraag, dat ook gezien het grote aantal nestbomen, of met de voorgenomen mitigerende maatregelen, dus het zoveel als mogelijk beschermen van de aanwezige nestbomen, hetgeen overigens ook niet als voorwaarde in de Ontheffing is opgenomen, toch niet de overeenkomstig de Wet natuurbescherming vereiste 'gunstig staat van instandhouding' in het geding komt. Dat ook aangezien op basis van het verspreidingskaartje uit 2009 - 2010 van de eekhoorn voor de gehele vliegbasis naar voren komt dat weliswaar de eekhoorn ook in gebied shelters en ook het noordelijke bosgebied een aantal nestbomen heeft, maar in het zuidelijke gedeelte dus (logischerwijs) alleen ter hoogte bosgebied alwaar dan nu de woonwijk is geprojecteerd (zie in deze dus wederom de verspreidingskaartjes behorende bij het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt (Van den Bijtel ecologisch onderzoek, 2009)'). Aangezien ook in de bossen in directe omgeving van het gebied alwaar de woonwijk is geprojecteerd er ontwikkelingen plaatsvinden, zoals dus ter hoogte Dorrestein/Sortie 16 en ook het CNA-terrein, is het dan dus de vraag waar die eekhoorns die nu ter plaatse woonwijk een nest hebben dan heen moeten migreren. Verder lijkt dus ook het aantal eekhoorns op de Vliegbasis in de loop van tijd af te nemen, zodat de (locale) staat van instandhouding slecht is. Weliswaar worden dan in de toekomstige woonwijk hazelaars aangeplant, hetgeen dus mooi is, maar dat wil dus nog niet zeggen dat er ook voldoende leefgebied met ook de mogelijkheid tot de bouw van nesten overblijft, dus zonder dat verstoring daarvan plaatsvindt.

Verder is het natuurlijk van belang dat voor de kap voor deze soort alsnog de nestbomen in kaart worden gebracht en ook gedurende de gevoelige periode maart – september) behouden, maar dan is dus wel de vraag wat dan de gevoelige periode is, want kap dient in die zin dus in ieder geval juist o.i. niet gedurende de voortplantingsperiode plaats te vinden,

dus met name niet in de periode december-februari en ook niet in mei-juni en overigens ook niet in periode dat de jongen nog worden verzorgd. Weliswaar wordt daaraan nu ook aandacht gegeven in het alsnog na de hoorzitting toegezonden document: 'Uitvoeringskalender/Natuurkalender woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Koolstra Advies, 2021)', maar de vraag is of deze voorwaarden dus in voldoende mate zijn verankerd in het voorliggende besluit.

Kommavlinder

Ter plaatse van de locatie van de nieuwe woonwijk komt gezien de aanwezige vegetatie, dus droog schraal grasland, de kommavlinder dus in hoge dichtheden voor.

Gesteld wordt dan dat de compenserende en mitigerende maatregelen voor de veldleeuwerik dan tevens gunstig zijn voor de kommavlinder. Daarnaast zouden ook delen van de zogenaamde rollerbaan voorzien worden van plaggen, hetgeen ook gunstig voor de kommavlinder zou zijn. Verder zullen delen van de toekomstige woonwijk met zaad van de op de Vliegbasis voorkomende droge schraalgraslanden worden ingezaaid, zodat ook deze als biotoop voor de kommavlinder geschikt kunnen worden gemaakt.

Nu is de verspreiding van deze soort binnen de provincie Utrecht zeer beperkt en komt de soort eigenlijk alleen nog op de Vliegbasis en de nabijgelegen heideterreinen, zoals de Vlasakkers voor. Op de Vliegbasis zelf komt dan gezien de grote aantallen een kernpopulatie voor, die mogelijk ook voor geheel West-Europa van belang moet worden geacht. Verder is het dus zo dat door de droge zomers van met name 2017 en 2018 de soort kennelijk ook op de Vliegbasis sterk achteruit is gegaan, dus daar kennelijk zeer gevoelig voor is. Ook komt de soort gezien de eisen kennelijk niet zomaar in stedelijke gebieden voor.

Gezien de relatief ongunstige staat van instandhouding is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook van mening, net als dat bij de veldleeuwerik het geval is, dat bestaande biotopen van de kommavlinder gewoon in stand zouden moeten worden gehouden en zo mogelijk nog verder verbeterd. Dus dat een verdere aantasting van bestaande biotopen, zeker als deze soort daar in grote dichtheden en aantallen voorkomt, dus gewoon zou moeten worden voorkomen. Evenals dat dus juist binnen de provincie Utrecht tal van maatregelen zouden moeten worden genomen om juist het voortbestaan van deze soort (en daarmee dus ook van tal van andere aan droge schraal graslanden gebonden soorten) te verbeteren, dat dus in het kader van haar biodiversiteitsprogramma (zie in deze dus ook de: 'Natuurvisie provincie Utrecht - Een plus op het Natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)' en dan met name de daaraan toegevoegde Bijlage 'Supplement biodiversiteit').

Buizerd

Wat betreft de buizerd komen er dan twee nesten voor, ook al zijn ze kennelijk niet ieder jaar bezet (zie dus ook het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)', Fig. 19: 'Locatie van buizerdnesten', pag. 32).

Volgens het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)' zou dan de buizerd geen jaarrond beschermd nest hebben en zou als nestbomen buiten het broedseizoen worden verwijderd dus van een overtreding van de verbodsbepaling als bedoeld in artikel 3.1 lid 2 Wnb geen sprake zijn, dus ook geen ontheffing noodzakelijk zijn, maar dat zou dan toch o.i. in tegenspraak zijn met hetgeen daartoe in de brochure 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten vogelnesten (LNV, 2009)' wordt aangegeven.

In die zin zou o.i. dus wel degelijk moeten worden gewaarborgd dat niet alleen de beide nesten worden behouden, maar dus ook de directe omgeving van de nestbomen, evenals verstoringsarme aan- en afvliegroutes (zie in deze dus ook het: 'Kennisdokument Buizerd (Bij12, 2017)' en met name ook de betreffende Bijlage 7: 'Buizerd in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2012)' en dan met name hoofdstuk 4: 'Maatregelen ter bescherming van de buizerd').

In die zin is het dus de vraag of bij het verlenen van de onderhavige Ontheffing in voldoende mate rekening is gehouden met de ecologische eisen die deze soort aan zijn omgeving stelt, zoals dus niet alleen het behoud van de nesten zelf, maar dus ook hun directe omgeving, evenals een bebouwingsvrije, verstoringsarme aan- en afvliegroutes.

Ransuil

Ook blijkt dat er bij inventarisaties bedelende ransuilen zijn gesignaleerd aan de grenzen van het gebied van de toekomstige woonwijk (zie in deze dus ook het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)', Fig. 14: 'Jonge bedelende ransuilen', pag. 24), dus is het toch ook hierbij de vraag, ook al zou het betreffende bos perceel dan worden behouden, of door de nieuwe woonwijk de vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de ransuil niet in gevaar komt, namelijk ten gevolge van een aantasting van het leefgebied, en dus wel degelijk in die zin toch voor de Ransuil een Ontheffing nodig is.

Das

Wat betreft de das valt het in ieder geval op dat in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)' dan wordt geconstateerd, dat er op dit moment de dassenburchten die in er in het verleden voorkwamen, zowel dus een hoofdburcht, als ook een tweetal bijburchten, de laatste jaren dan weliswaar niet meer actief zouden worden gebruikt, maar dat het gebied dus wel degelijk nog steeds intensief als foerageergebied wordt gebruikt, zodat toch niet kan worden uitgesloten dat door de ontwikkeling van de woonwijk (bepaal)de burchten die in de nabije omgeving van de nieuwe woonwijk voorkomen zullen worden verlaten. Zoals nu ook in het 'Verweerschrift' aangegeven en zoals ook al eerder door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar aanvulling op het eerdere bezwaarschrift aangegeven komt er dus wel degelijk ter hoogte van het aan de beoogde woonwijk grenzende terrein van Dorrestein, thans als Sortie 16 aangeduid, een dassenburcht voor, waarvan de dassen mede van het terrein van de Vliegbasis als foerageergebied gebruik maken. Voor de betreffende dassen is indertijd bij de aanleg van de bouwweg voor het DNB op het CNA een speciaal een dassentunnel aangelegd. Juist gezien de betekenis van het terrein van de toekomstige woonwijk als foerageergebied voor de op het terrein van Dorrestein voorkomende dassenfamilie, moet dat o.i. wel degelijk essentieel worden geacht, dat ook aangezien het terrein van Dorrestein vermoedelijk te klein is om voor de betreffende dassenfamilie in voldoende voedsel te kunnen voorzien. Dus in die zin zou voor de ontwikkeling van de woonwijk o.i. wel degelijk ook voor de das een Ontheffing nodig zou zijn, inclusief bijbehorende mitigerende en compenserende maatregelen.

Aangezien er essentieel foerageergebied wordt aangetast zou dus o.i. wel degelijk ook er compensatie dienen plaats te vinden (zie in deze dus ook het: 'Kennisdokument das (Bij12, 2017)', hoofdstuk 3.5: 'Realiseren nieuw leefgebied').

Zandhagedis

Ook deze soort is wel ter plaatse van de toekomstige woonwijk waargenomen, of in ieder geval in de directe nabijheid (zie in deze dus o.a. ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', 'Verspreidingskaartje zandhagedis'), dus is het in die zin toch ook voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk waarom dan voor deze soort geen Ontheffing is verleend, tenzij dus echt zeker is dat deze soort er niet (meer) voorkomt.

Cumulatieve effecten

Hierbij wordt in de verleende vergunning dan kort stilgestaan bij bepaalde cumulatieve effecten, zoals t.g.v. aanleg recreatieve paden en ook het gebied van Sortie 16, evenals de bouw van De Nederland Bank.

Duidelijk is dat bepaalde ontwikkelingen wel degelijk met bepaalde negatieve effecten gepaard gaan op bepaalde binnen de Vliegbasis voorkomende beschermde soorten, zoals dus o.a. de monitoringsrapporten inmiddels duidelijk maken. Meer in het bijzonder gaat het dan om de effecten van de inmiddels aangelegde recreatieve/utilitaire fietspaden op de veldleeuwerik (zie in deze dus met name ook het onderzoek: 'Van maanvaren tot.... (Van den Bijtel, 2016)'). Ook wordt in het SOVON-rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de veldleeuwerik (SOVON, 2017)' stilgestaan bij diverse cumulatieve effecten op de veldleeuwerik, zoals dus met name op de gevolgen van het Wethouder Lemmen(feits)pad en ook de mogelijke aanleg van een fietspad langs de zogenaamde Lange Baan, ook al zou daarover dan nog geen definitief besluit zijn genomen.

Juist in die zin is dus bij toekomstige ontwikkelingen o.i. uiterste voorzichtigheid geboden, dat dus ook vanuit het voorzorgprincipe (zie in deze dus ook Wet natuurbescherming, Art. 1.11, lid 1).

3.2.2 Het belang dat met een bepaalde ontwikkeling is gediend

Zoals ook in de Ontheffing aangegeven is het belang dat voor een bepaalde soort van belang moet worden geacht dus anders voor zogenaamde Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten dan voor zogenaamde 'Andere soorten'.

In ieder geval is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan dat het belang van de woningbouw, dus het volkshuisvestingkundig belang, in onvoldoende mate is aangetoond. Zo kennen dus zowel Zeist als ook Soest beide een sterfteoverschot (zie dus ook de beide wat betreft door Companen uitgevoerde woningonderzoeken voor zowel Soest als ook Zeist waarna in de Ontheffing wordt verwezen). Ook is het dus zo dat er zowel in Zeist als Soest, dat ook gezien de woningbehoefte, dus uitgaande van het zogenaamde 'migratiesaldo nul', dus nog voldoende locaties waar woningen kunnen ontwikkeld. Zo zijn in Soest en dan met name in Soesterberg vele locaties in ontwikkeling met ook enige honderden woningen, evenals kent ook Zeist voor enige duizenden woningen een zachte en harde plancapaciteit (zie in deze wat betreft Zeist dus met name ook Bijlage 8: 'Lijst met potentiële woningbouwlocaties gemeente Zeist'). In die zin is het vereiste belang, zeker wat betreft de op de locatie van de beoogde woonwijk voorkomende Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten, dus o.i. in ieder geval in onvoldoende mate aangetoond.

3.2.3 Geen andere bevredigende oplossing

Dan is er o.i. dus wel degelijk een andere bevredigende oplossing, namelijk inderdaad het de bouw van woningen op het Kamp van Zeist. Hierbij speelt dan tevens dat toen het programma Hart van de Heuvelrug tot stand kwam, dus in 2004, men geen inzicht had in de effecten van de daarbij aangegeven rode ontwikkelingen op aanwezige natuurwaarden, gewoon aangezien deze gewoon niet waren geïnventariseerd. Dan kun je o.i. dus ook geen zorgvuldige keuzen maken.

Verder wordt dan mede als argumentatie aangegeven dat het Kamp van Zeist buiten de zogenaamde rode contour ligt, maar dat gold in eerste instantie dus ook voor de locatie van de Vliegbasis alwaar men dan thans de nieuwe woonwijk wil ontwikkelen en waarvoor dus ook eerst een Streekplanherziening heeft plaats gevonden.

Ook dat deze locatie niet geschikt zou zijn voor woningbouw, dat ook gezien de ligging t.a.v. Soesterberg aan de andere zijde van de A-28, is o.i. geen steekhoudend argument, dat ook aangezien hier dus lange tijd (en mogelijk nog) een azielzoekerscentrum met honderden bewoners gevestigd is geweest, evenals er al weer enige tijd een tijdelijke vergunning voor 20 tiny houses is verleend. In die zin biedt deze plek dus wel degelijk de kansen voor de ontwikkeling van bijzondere woonmilieus, zonder dat daarvoor bijzondere natuurwaarden behoeven te worden opgeofferd, hetzij de robuuste verbindingen die voor de Heuvelrug als geheel in ecologische zin van wezenlijk belang moeten worden geacht daardoor in gevaar worden gebracht. Net als de nieuwe woonwijk ligt het Kamp van Zeist immers vrijwel direct tegen de stedelijke kern van Soesterberg aan, terwijl bij de beoogde nieuwe woonwijk ter hoogte van de Vliegbasis er dus wel degelijk sprake is van een groot verlies aan natuurwaarden.

4. Voorschriften

Veldleeuwerik

Allereerst is het de vraag hoe de vele mitigerende maatregelen zoals deze voor de veldleeuwerik dienen te worden genomen, voor zover voor deze soort de 'positieve afwijziging' dus al gezien het in dit beroepschrift in die zin naar voren gebrachte beroepsgronden dus al stand kan houden, dan ook daadwerkelijk in juridische zin worden gewaarborgd, dat ook aangezien in die zin in de verleende Ontheffing dus m.b.t. tot deze soort geen nadere voorwaarden zijn opgenomen, behalve dan dat in die zin naar het 'Activiteitenplan' en de 'Aanvulling op de vragen' wordt verwezen (zie in deze dus ook de 'Voorschriften', onder 9), maar dat is dus alleen indirect.

In ieder geval moet met name ook het verplicht stellen van de monitoring van de effecten van de bouw van de woonwijk hier wel degelijk relevant moet worden geacht, dat met name ook de ongunstige staat van instandhouding van deze soort. In die zin wordt dan in de verleende 'Ontheffing' verwezen naar de in die zin alsnog gegeven: 'Aanvulling op de vragen (zie in deze dus ook de 'Ontheffing', Bijlage 4: 'Aanvulling aanvraag 26 januari 2021'), maar allereerst is dan de vraag, zoals ook hiervoor al gesteld, of de betreffende monitoring in juridische zin in voldoende mate is gewaarborgd en daarnaast of die monitoring niet meer specifiek had moeten worden geregeld, net als dat bijvoorbeeld met de kommavlinder het geval is (zie in deze dus ook de: 'Voorschriften', onder 11). Verder had het voor de hand gelegen dat indien maatregelen onvoldoende werken, wat dan eventuele alsnog te nemen maatregelen zijn, uiteraard voor zover aanwezig (zie in deze dus ook het: 'Advies van SOVON', d.d. 28 augustus 2020)').

Ecologisch Werkprotocol (EWP)

Verder wordt dus veel gewicht toegekend aan het opstellen van een: 'Ecologisch werkprotocol (EWP)', waarin dan de mitigerende maatregelen uit het: 'Activiteitenplan (Arcadis, 2020)' hun beslag dienen krijgen en waarnaar ook in de voorwaarden wordt verwezen (zie dus ook de 'Voorschriften', onder 5 en 6). Uit die voorwaarden komt o.i. evenwel niet tot uitdrukking wat dan eventuele procedure is, dus of ook derden tegen een dergelijk protocol nog bezwaar kunnen indienen, zoals de Awb-Adviescommissie van GS en PS in haar advies aangeeft.

5. Conclusie

Met het verlenen van de Ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming t.b.v. de Ontwikkeling van een woonwijk op het zuidelijke deel van de Vliegbasis komt o.i. dus wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste gunstige staat van instandhouding voor een aantal ter plaatse voorkomende beschermde soorten in gevaar. Daarnaast is dus het vereiste belang o.i. in onvoldoende mate aangetoond, evenals is er o.i. dus wel degelijk een andere bevredigende oplossing zou zijn.

In die zin verzoekt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. door Gedeputeerde Staten verleende Ontheffing op basis van de in het voorliggende beroepschrift gegeven beroepsgronden alsnog te vernietigen.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Afzonderlijk toegevoegd: Statuten SMZ e.o.
Afschrift Kamer van Koophandel

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.
P/a: B. de Wolf
Kometenlaan 70
3721 JV Bilthoven

Bijlagen

Bijlage 1: Besluit op bezwaar provincie Utrecht Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Bijlage 2: Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake door de provincie Utrecht verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Bijlage 3: Aanvullend bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake door de provincie Utrecht verleende Ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg, d.d. 12 mei 2021

Bijlage 4: Pleitnotitie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hoorzitting Awb-Commissie GS & OS'

Bijlage 5: Natuurparels provincie Utrecht (uit 'Natuurvisie provincie Utrecht 2016', Supplement soortenrijkdom')

Bijlage 6: Gewone grootoorvleermuizen in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2012)', Hoofdstuk 5: 'Mogelijke maatregelen

Bijlage 7: Buizerd in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2012)

Bijlage 8: Lijst met potentiële woningbouwlocaties gemeente Zeist